

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a d'in 30. aprile a casei reprezentantiloru.

Presiedinte: Carolu Szentiványi. — Protocolu lu duce Franciscu Ocsvay, pre vorbitori i insemna Vilelmu Tóth si Georgiu Ioanovics.

Dupa verificarea protocolului siedintiei de sambeta, presiedintele areta mai multe scrisori ce i-au venitu d'atunci, intre cari: liceulu de Posionu si celu de Miskolez ceru actele dietali; comun'a Fadd d'in cottulu Tolna areta ca la 108 locuitori li s'au facutu nedreptate, indusi fiindu intre dilerii alodiali, desi au fostu dileri urbariali. — Se trimite la comisiunea pentru petitiuni.

Locuitorii d'in Satu-Mare recurgu pentru calea de feru de la Dobritinu catra orasiulu lor. — Se trimite la comisiunea pentru petitiuni.

Nicolae Borbély deputatu d'in cottulu Heves, prin o scrisore indreptata catra dieta, renuncie la mandatulu de deputatu, caei sanatatea struncinata nu-i permite a lua a supra-si sarcina ast'a. — Presiedintele va provoca cerculu respectivu se-si aloga altu deputatu.

La ordinea dilei sunt verificari. Referintele comisiunei verificatorie Carolu Torma cetesce reportulu. Se verifica Ladislau Domokos d'in Alb'a de sus, caei exceptiunea contra alegerei, comisiunea nu o afla de motivata. Cas'a se alatura comisiunei.

Referintele Solomonu Gajzágó cetesce reportulu deputatului Baltasar Horvath despre investigatiunea facuta in cerculu de Kapuvár (cottulu Siopronului) la demantatiunea dietei, pre bacea protestelor contra alegerei lui Mihaiu Lukinich. Comisiunea propune verificarea lui Lukinich.

Se esca desbatere lunga, la care participara mai multi oratori, pentru si contra, in fine prin scolare nu se pota constata majoritatea, deci se face votare si pre Lukinich lu dechiarara de verificatu prin majoritate de 42 voturi.

Nefindu obiepte gatite spre desbatere, nu se decise candu se va tiené siedinti'a venitore, deci presiedintele o va insciintiá in modulu indatenatu.

In ante si dupa 20 septembrie 1865.

Studie a sup'a constitutiunei si partiteloru in Austria.

II.

Cestiunea Ungariei si barbatii maioritatii d'in senatulu imperialu de la 1861 pana la 1865.

Pre langa tota naintarea, de la diet'a ungresca din 1861, nu trebuia — dicu multi — dupa a dou'a adresa aceleia se se rumpa firulu pertractariloru. Pre langa tote pretensiunile extreme, ce parti'a dietei ungresci le propusese si pretinsese, era cu potintia a se abate era-si pe calea impaciuirii; desi nu fara greutati mari si abnegare de sine, dara totusi era cu potintia, ba in principiu a si fostu. Caci d'in acelu stadiu, ce se luase indecursulu desbateriloru infocate de adresa, proiectulu relatiuniloru trebuia se para d'in

casu in casu ca o convoire observabila, si acum, basandu-ne pe acest'a, nuerá de lipsa a demustrá, cumca relatiunile comune aparua fi continuitive, pretindu hotariri continuitive si cumca in urma trebue se se porte grigedepertratare comuna continuitive. *)

Punem casulu, ca aru fi asié si cumca diet'a Ungariei din 1861 s'aru fi potutu aduce intr'a colo, unde luptatorii pentru principiulu unitatii imperiului aru fi voitu, — d'incóce de Laita nici de catu nu erau atunci dispusi d'a se convoi la atari propuneri. Convoirea observabila se privia ad' in casu in casu de nici un'a, ba mai putinu de catu atata, ea se privia de batjocura a pretensiuniloru, ce se faceau Ungariei in interesulu statului intregu. Cei ce dedeau tonulu d'in cóce de Laita mai cugetau, ca ei au trebi mai insemnate de catu a se grabi cu impaciuirea; caei si aci esista acum o parti'a invingatorie, care avea pumnariulu in mana si, imbetata de iubilarea ei, nu facea nici unu picu altuce, decatu cea la ce se invoia si parti'a dietei pestane d'in 1861.

Nici pentru unu pretiu nu voimu se ne aretamu, ca noi am voi meritele cele adeverate, ce senatulu imperialu d'in 1861 pana in 1865 si le-a cascigatu pentru desvoltarea vietii nostre constitutiunale cei tinere, se le indestamu intr'una periodu, ce-lu amutiesce, séu si chiaru, dupa parere multora, mai curendu s'au mai tardiu — lu nimicesce. Pentru aceea premitem neplaceleru, ce mai tardiu voimu se le descoperimu, cu placere convingerea nostra, cumca activitatea parlamentului nostru d'in urma a priceputu asi casciga in istoria interna a Austriei unu locu onorabilu d'in mai multe privintie. Desi intemplanca, care sili precumu cas'a de susu asié si cea de josu se discute despre starea financiála a nostra, era forte apasatorie, ba chiaru infioratorie, totusi curagiulu in politica, constantia si permanentia, prin care se sustinu pana la fine scopulu d'a infintiá starea cestiunii cea adeverata si de aflá midilócele de ajutoriu, apoi totusi istetimea parlamentara, ce de repetite ori se pota admirá in pertractarile respectieve, au meritatu recunoscentia, neconsiderandu multe alte trebi practice, pentru cari amendoue casile si-agonisira multumirea popóreloru.

(Finea va urmá.)

Romania.

Ministrulu de interne — ni spune unu telegramu d'in Bucuresci cu datulu de 1 maiu — prin diuariulu oficiale dede poporatiunei de scire ca a plecatu deputatiune la alesulu Domnitoriu alu Romaniei, principele Carolu, si ca nu e indoieála cumca elu va primí, si cumca poterile garantatorie vor dá sanetiunea loru acestui actu.

Pentru efeptuinea catu mai curenda a imprumutulu nationalu, guvernulu a numitu unu comitetu d'in banchierii primi si d'in locuitorii cei mai cu influ-

*) Vedi „Drei Jahre Verfassungstreit“ pag. 150 Red.

intia de aici, la care sunt depuse listele de subscriere.

Procuratorulu generale cere de la curtea de cassatiune darea in judecata a metropolitulu d'in Iasi, pentru crim'a de tradatoru, comisa in calitatea de funtiunariu alu statului. (Vom vedé curundu aceste-a evineminte descrise de diurnalele romane Red.)

ITALIA. Corpulu legelativu alu Italiei in siedinti'a de 30 aprile, cu unanimitate incuviintiá guvernulu plenipotintia extraordinaria pentru crearea midilóceloru finantiali necesarie la aperarea statului.

Toti ministrii pusera portfoiele loru la despusetiunea presiedintelui gener. Lamarmora, prevedindu casulu ca situatiunea lu va chiamá pre acest'a aiure la aptivitate. Lamarmora imbia pre Ricasoli, dar acest'a cugeta ca inca n'a sositu tempulu de retragere pentru ministriulu actualu.

Studentii de Torino infintiara unu comitetu, pentru a forma o legiune d'in cetatianii universitatiloru regatului.

Gard'a nationale de Catania a dechiaratu ca ea garanta pentru ordine, candu guvernulu va chiamá trupele regulate. Ministrulu de resbelu i trimise salutare.

D'in Florentia se insciintiéza ca intr'unu consiliu ministeriale, dupa ce s'a statoritu ca cati-va generali se fie denumiti de comandanti de corpuri, se se intarésca cetatea Bologna, Cremona, se se cumpere cai s. a. s'a incuviintiatu si infintiarea trupeloru de voluntiri, reservandu-se lui Garibaldi denumirea conducatoriloru.

Despre planurile Italiei, dice „V. u. Sch. Z.“ d'in Tirolu: Nu e mai multu indoieála ca la casulu de resbelu cu Italia, voluntirii italiani se vor arunca in muntii Tirolului. Avemu acú insciintiari despre acest'a.

D'in Neapole se scrie ca venindu trupele regulate d'acolo catra medianópte, se formara corpuri de voluntiri, cari vor operá contra banditiloru.

D'in aceste sciri e usioru a deduce ca in locu de combinatiuni politice, probabiliamente curundu vom avé a ne ocupá de scirile de pre campurile de resboiu.

Statulu bancei nationali austriace.

Estragemu d'in aretarea statulu bancei nationali pre lun'a Aprile urmatorele date in sume rotunde:

Vistieria bancei in moneta sunatore face ce-va mai multu ca 125 1/2 milioane fl. v. a.
Pretensiunile reali ce are in argintu suie ce va peste 12 1/2 milioane fl. v. a.
Pretulu sconturiloru bancei in Vien'a si filiali suie peste 112 1/2 milioane fl. v. a.
Imprumutele bancei pe langa ipoteca de pamntu facu ce-va peste 42 1/2 milioane fl. v. a.
Imprumute la statu pe catu tine privilegiulu bancei 80 milioane fl. v. a.
Unu restu de imprumutu la statu de ce-va peste 9 milioane fl. v. a.
O pretensiune la statu in argintu de apróp 10 milioane fl. v. a.
O pretensiune la statu, acoperita cu bunuril pemnorato de ce-va peste 25 milioane fl. v. a.
Rate d'in pretulu de vendiare a unoru bunur de statu — aprópe 3 milioane fl. v. a.
Eftepe de bursa de realizatu — ce-vasi pestu 3 milioane fl. v. a.
Imprumute ipotecari — aprópe 66 milioane fl. v. a.
Fondulu pensiuniloru aprópe 1 1/2 mil. fl. v. a.
Pretulu realitatiloru si fundulu instruitu al bancei aprópe 4 1/2 milioane fl. v. a.
Mai alte pretiuri de — ce-vasi peste 1 1/2 milionu fl. v. a.
Deci totu statulu activu la olalta suie la:
516.515.743 fl. v. a.

Totu atat'a face si statulu pasivu, ale caru posturi principali sunt:
Fondulu bancei cu — ce-vasi peste 110 mil. fl. v. a.
„ dereserva „ „ „ 11 „ „ „ „
Bancnotele d'in circulatiune aprópe 338 „ „ „ „
Bilete de pamntu in „ „ 55 „ „ „ „

In decursulu lunei treunte s'au immititu bancnotele d'in cursu cu aprópe 12 mil. fl. v. a. dar sum'a acest'a s'a bagatu in escontulu de politie.

Vistieria in moneta sunatore n'a crescutu in lun'a lui Aprile de catu cu 2685 fl. v. a.

Burs'a d'iu 3 maiu

e totu iritata si alarmata, precum o descrieramu in numerulu de mai nainte. Cursurile efeptelor ei totu mereu scadu, si totu cu repedimea de mai nainte. Galbinii suiva ad' pana la 5 fl. 50—60 cr. v. a.
Agiulu argintulu e 14—15
Imprumutulu nationalu se dá cu . . . 56—57
Metalicele 5 procentuali se vendu cu 52—53
Actiunile bancei „ „ „ 620
„ drumuluifer.denordu „ „ 130—131
Oblegatiunile dess.de pam. d'in Ung. „ 58
„ Trans. „ 53
„ Bucovina „ 55

Valuta mai nu apare la bursa, hartiiele mai nu le cumpere nimene, ele se dau in costu cu cate 2 fl. la luna.

Pentru Romania avem a observá, cumca in impregiarile de astadi comerciantii ce au a responde aici sume anumite, mai cu bunu folosu o potu face acest'a prin trimiterea de monete sunatore, de catu prin folosirea de rimese, fiindu ca rimesele de'n strainetate cu usu lungu, mai nu se potu scoti.

FOISIORA.

Iancu Voda.

I.

Cine Dóme! 'mi strigá?
Striga-mi bab'a d'in Bosn'a;
„Auditi voi turciloru,
Auditi tatariloru!
Voi la Iancu se-mi porniti
Si cercati de-lu mai turciti,
Ca altcum ve prepaditi!“
Turcii candu o audiá,
Ei la Iancu se grabiá, —
Sevai! turcii
Oá si spurcii,
Si tatarii
Cá tintariii!
Candu la Iancu ajungea,
Ei d'in graiu asiá dicea:
„Iancule! se te turcesci,
Legea nostra s'o primesci,
Deca vrei se mai traiesci!“
Iancu Voda cuventá:

„Legea mea n'oiu lapeda
Pana capulu sus mi-a stá!“
Turcii candu 'lu audiá
Ei napoi ca se grabiá,
Pan' la bab'a d'in Bosn'a,
Si d'in graiu asiá graiá:
„Vedi cum dice Iancu Vod'a,
Elu atunci s'a mai turof,
Si nu se vá romanf,
Candu noi baba! i-omu gasi,
Vr'o cincidieci de berbeci,
Frumosiei si ciubelgei!“
Bab'a candu a auditu,
La anima o-a stracnitu,
Totu de fric'a Iancului,
Iancului Vitezului,
Si-ea pe turci ca-i invetiá,
Iera turcii ca plecá
Colo 'n tiera la Craiov'a,
D'in mii multe culegea,
Si lui Iancu ca-i ducea
Vr'o cincidieci de berbeci,
Frumosiei si ciubelgei, —
Si candu Iancu 'i vedeá
Loru d'in graiu ca li graiá:
„Dar' ce vreti voi turciloru?
Turciloru nebuniloru!

Eu atunci m'oiu mai turof,
Si nu m'oiu mai romanf,
Candu voi mie-mi veti gasi,
Unu porcelu neintiercatu,
La nóe serófe aplecatu!“

II.

Turcii candu l'au auditu
Inderetru s'au grabitu,
Babei tote-au povestitu, —
Dara bab'a, flórcá mare,
Se pricepe la 'nsielare,
Ea d'in cocina-a lasatu,
Unu porcelu neaplecatu,
Si ea turciloru l'a datu,
De la Iancu-au renturnatu!
Candu la Iancu au ajunsu,
Voda bine ca li-a spusu:
Turciloru
Nebuniloru!
Cum grabiti
Se me turciti, —
Dar' eu legea nu mi-oiu dá
Pana capu 'n sus va stá, —
Ci de vreti se me turciti,
La bisericá-mi venit!“
Iancu cu turcii plecá,

La bisericá veniá,
Iancu porcelulu luvá
Friptu in blidu pe cum era, —
P' urma palosiulu scotea,
Si d'in gura li dicea:
„Cine porcelu n'a manca,
Viu de-ace n'a scapá!“
Turcii-atunci s'au ingrozitu, —
Dupa porcelu s'au imbulzitu,
Vod'a porcelu a impartitu
Si pe turci i-a romanitu, — —
La cáti carne n'a ajunsu,
Ósele in gura li-a pusu!
Turcii-a casa renturná,
Apoi bab'a-i intrebá:
„Dar turcitati voi pe Iancu?“
— Ba, turciramu noi pe dracu!
Elu ne romanu pe noi,
Si d'abiá scapamu napoi,
Sevai! cu porcelulu friptu,
Pe noi toti ne-a romanitu!“
Bab'a, candu 'i audiá,
Limba 'n gura-i amutiá,
Si pe turci ca 'i plesniá,
Sange d'in obrazu esiá!